

Mikäli uittaminen on mahdollista, moni hevonen nauttii siitä helteellä. Kuva: Hippos/Irina Keinänen

Hevonen ja helle

Viime kesänä suomalaiset hevosnomistajat joutuivat normaalista kesästä poikkeavasti miettimään hevosen hyvinvointia helteellä. Mielenpisteet tehokkaasta viilentämisestä ja sen tarpeellisuudesta jakoivat hevosväkeä. Keskustelut eri kanavissa kävivät ulkoilman lailla kuumina, mutta mikä on totuus hevosen helteensietokyvystä?

Tätä kirjoittaessa eli kesäkuun alkupuolella emme vielä tiedä, tarvitsemmeko tänä kesänä enemmän viilennysniksejä vaiko toppaloimia. Jos hellejakso ennättää Suomeen, on kuitenkin hyvä muistaa muutama perusasia, jotta voimme huolehtia paremmin hevosten hyvinvoinnista.

Hevonen on tasalämpöinen nisäkäs, joka sietää hyvin sekä kylmää että kuumaa. Hyvän hikoilijana sen lämmönsäätelykyky on toimiva, mutta aivan äärimmäiset olosuhteet ovat oma lukunsa. Tämä on muistettava erityisesti silloin, kun rasitus on huipussaan.

Toivottavasti jokaiselle innokkaalle loimittajalle on itsestään selvää, ettei hevosta pidä loimittaa helteellä sadeloimilla tai vastaavilla. Ohuet, ilmaa läpi päästävät hyönteis- ja ihottumaloimet ovat eri asia.

Tarhassa tai laitumella olevan hevosen täytyy päästä säänsuojaan - eli myös paahdetta pakoon, esimerkiksi katokseen. Myös

puusto antaa varjoa, mutta koska auringonvalo ei tule kaikkina vuorokaudenaikoina samasta suunnasta, varmista, että varjoa riittää kaikille aurinkoisille ajanjaksoille.

- Pikkuvarsoja ei helteellä pidä jättää koko päiväksi ulos, sillä niiden kyky säädellä elimistön lämpötasapainoa ei ole vielä yhtä hyvä kuin aikuisella hevosella, muistuttaa eläinlääkäri Merja-Liisa Toivonen.

Helle ja rasittava liikunta

Suomen helteet eivät yleensä ole liikaa terveelle, kevyesti liikkuvalla hevosella. Kovassa rasituksessa, kuten ravihevosilla, kenttäratsuilla ja matkaratsuilla meidänkin heilealaltomme voivat aiheuttaa päänvaivaa.

Kilpailusuorituksen ajankohtaan ei pääse vaikuttamaan, mutta treeniä ei yleensä ole pakollista suorittaa juuri kuumimpaan aikaan. Treeniajankohdan siirtäminen aamuun tai iltaan auttaa tilanteessa huomattavasti. Harjoitusta voi joutua helteen vuok-

si keventämään.

Vaarallisin yhdistelmä on kova rasitus, helle ja korkea ilmankosteus. Tällöin hevosen oma jäähdytysmekanismi toimii heikommin, koska kehon tuottamalla lämmöllä ei ole "paikkaa" mihin siirtyä. Kovassa rasituksessa lihasten lämpötila voi nousta jopa lähes 10 astetta normaalia ruumiinlämpöä korkeammaksi. Näissä lämpötiloissa on vaarana, että kehon proteiinit alkavat denaturoitua eli menettää rakennettaan. Kansankielellä voisi sanoa, että liha alkaa kypsyä. Kyseessä on sama vaaratilanne, kun kuume nousee liian korkeaksi. Tällaisessa tilanteessa tehokas jäähdyttäminen on ensiarvoisen tärkeää. Myös pitkät kuljetukset kuumalla säällä rasittavat, etenkin jos hevonen jännittää kuljetusta.

Myös apaattisuus ja mahdolliset koordinaatiohäiriöt ovat merkkejä lähestyvistä lämpöhalvauksesta. Ensiapukeinoja ovat rasituksen lopettaminen, hevosen vieminen varjoon ja sen viilentäminen kylmällä

vedellä. Viilennys on tehokkainta alueilla, joilla verisuonet ovat eniten näkyvillä, eli pää, kaula, selkä ja kylkiluiden alue.

Muista vesi ja elektrolyytit!

Lisääntyneen hikoilun kautta juominenkin lisääntyy. Raikasta vettä on oltava tarjolla saatavilla säällä kuin säällä, mutta kesäkuumalla juoma-astiota joutuu täyttämään useammin. Kohonnut lämpötila saa seisovan veden myös pilaantumaan nopeammin, joten astioita ei voi täyttää pitkiksi ajoiksi etukäteen.

Riittävä hikoilu eli elimistön oma lämmönsäätely ei onnistu, jos elimistö on kuiva. Hikoilu puolestaan lisää suolan tarvetta. Hevonen on kasvinsyöjä, jonka ravinto ei luonnostaan sisällä suuria suolamääriä. Paras tapa varmistaa riittävä suolan saanti on antaa sitä ruoan mukana, koska kaikki hevoset eivät nuole riittävästi suolakiveä.

Tavallinen suola sisältää vain natriumia ja kaliumia, joten elektrolyyttivalmisteet voivat puoltaa paikkaansa kovassa rasituksessa. Varmista jo ennen kilpailupäivää, ettei hevonen vierasta tarjottavan valmiin makuu. Elektrolyyttejä ei voi syöttää "varastoon".

Opettele tuntemaan hevosesi normaali ruumiinlämpö, syke ja hengitystiheys, jotta voit verrata lukemia helteellä mitattuihin. Raskas, tiheä hengitys on hevosen keino viilentää itseään. Jokainen hevonen tekee näin hetken rasituksen jälkeen, mutta jos tämä jatkuu kauan, jäähtymisessä on ongelmia.

Tarvitseeko hevonen aurinkorasvaa?

Normaalisti hevosen iho ei pala auringossa ihmisten lailla. Hevosen ihon vaaleat kohdat saattavat joskus kuitenkin palaa. Tällaisissa tapauksissa suojakertoimellisen voiteen käyttö on perusteltua. Kesäihottuma- ja hyönteisloimista sekä päähupuista löytyy myös UV-suojattuja vaihtoehtoja. Toisissa päähuppumalleissa suojaa riittää turpaan saakka, mikä voi olla tarpeen vaaleanpuna-turpaiselle hevoselle.

Lämpimällä säällä myös kärpäsiä ja paarmoista on enemmän häiriötä. Hevosen hyvinvointiin lentävät seuralaiset vaikuttavat enemmän tai vähemmän hevosesta riippuen. Kukaan niistä tuskin nauttii, joten toimenpiteet hyönteisten vähentämiseksi kannattaa miettiä.

Muistathan huolehtia myös omasta nestetasapainostasi, että jaksat huolehtia hevosestasi?

Minna Svartsjö

▲ Hevosen peseminen hikoilun jälkeen viilentää tehokkaasti. Kuva: Hippos/Hanna Leppänen

► Lisääntynyt hikoilu tarkoittaa lisääntynyttä juomista. Kuva: Pinja Kyöstilä

Lisää hevosen kesä-aiheista luettavaa löydät mm. Hevosnomistaja-lehdestä 2/2016. Jäsentunnuksensa aktivoinut jäsen pääsee lukemaan vanhoja lehtiä myös kotisivujemme jäsenille-osion kautta.

"Tarhassa tai laitumella olevan hevosen täytyy päästä säänsuojaan - eli myös paahdetta pakoon"

